

Programma Caraïbische Amsterdammers

30-09-2010

Inhoudsopgave

1.	Voorwoord	3
2.	Inleiding en achtergrond	4
3.	Het programma.....	7
3.1	Uitgangspunten PCA.....	7
3.2	Analyse	7
3.3	Doelgroep.....	13
4.	De thema's.....	15
4.1.	Thema 1: opvoed- en opgroeiondersteuning	15
4.2.	Thema 2: succesvolle schoolloopbaan	16
4.3.	Thema 3: succesvolle deelname aan de Nederlandse samenleving	18
4.4	Thema 4: verminderen jeugdcriminaliteit	20
5.	Programmaorganisatie	22
5.1	Stakeholders	23
5.2	Kritische succesfactoren programma.....	24
5.3	Communicatie en informatie	26
5.4	Monitor	26
5.5	Financiën.....	26

1. Voorwoord

Voor u ligt het Programma Caraïbische Amsterdammers 2010-2014. Met dit programma beoogt de gemeente Amsterdam de positie van Caraïbische Amsterdammers terug te brengen naar Normaal Amsterdams Peil¹.

Uit de monografie Antillianen en Arubanen in Amsterdam 2010 is gebleken dat een deel van de Antillianen en Arubanen in Amsterdam het beduidend minder goed doet dan gemiddeld. Omdat dit ook voor een deel van de Antillianen en Arubanen in andere steden in Nederland geldt, heeft het Rijk middelen beschikbaar gesteld om deze achterstanden aan te pakken.

Dit programma beschrijft de uitgangssituatie, de aanpak van de problematiek en de programmaorganisatie. De monografie 2010 dient als onderligger en achtergrond van dit programma.

¹ Normaal Amsterdams Peil (NAP) wordt gemeten en bepaald op basis van onder andere de tweejaarlijkse monitor Staat van de Stad. Het is een meetinstrument dat een relatieve normering aangeeft en komt uit het Amsterdams Uitvoerings Programma Wijkaanpak 08-09.

2. Inleiding en achtergrond

Einde Bestuurlijk Arrangement Antilliaanse & Arubaanse Risicjongeren 2005 - 2008

In 2008 eindigde het Bestuurlijk Arrangement Antilliaanse & Arubaanse Risicjongeren (BAAR). Dit arrangement had de gemeente Amsterdam met het Rijk gedurende de periode 2005 – 2008 afgesproken. Het arrangement streefde naar het bevorderen van een stabiele leefsituatie van Antilliaanse risicjongeren. Daarbij werd gestreefd naar verminderen van de oververtegenwoordiging:

- voortijdige schoolverlaters
- werkloze jongeren
- criminele jongeren.

Aan het eind van de BAAR periode werd een landelijke evaluatie uitgevoerd waaruit bleek dat een aanzienlijk deel van de projecten de eigen projectdoelen en BAAR-doelen niet haalde. Hiervoor waren een aantal verklaringen, zoals het ontbreken van een nulmeting, te veel losse projecten, interventies en projectdoelstellingen die te ver van de te realiseren hoofddoelstellingen lagen en een inspanningsverplichting in plaats van een resultaatverplichting. Amsterdam werkt in de BAAR periode veel samen met Antilliaanse en Arubaanse zelforganisaties. Daarnaast werd er regelmatig gesproken met Sabana, een strategisch adviesorgaan. De partijen richtten hun activiteiten op de Antilliaanse en Arubaanse doelgroep in Amsterdam en hadden een goed onderling contact. Hoewel ze resultaten boekten, lagen ook hier de projectdoelstellingen en hoofddoelstellingen vaak ver van elkaar vandaan. De partijen hebben wel naam opgebouwd in de Antilliaanse en Arubaanse gemeenschap en weten de groep te bereiken.

In opdracht van toenmalig minister Vogelaar is begin 2008 de Taskforce Antilliaanse Nederlanders samengesteld om voorstellen te doen voor een meerjarig, integraal en operationeel uitvoeringsprogramma voor de periode vanaf 1 januari 2009. In september 2008 rapporteerde de Taskforce hiertoe met het rapport *Antilliaanse probleemgroepen in Nederland; een oplosbaar maatschappelijk vraagstuk*.

De gemeente Amsterdam heeft de Dienst Onderzoek en Statistiek opdracht gegeven een monografie te schrijven over de situatie van de Antilliaanse en Arubaanse Amsterdammers. Uit de Monografie 2010 blijkt het moeilijk om eenduidig vast te stellen of doelstellingen uit het Bestuurlijk Arrangement al dan niet behaald zijn. Tegelijkertijd kan geconstateerd worden dat de situatie van een deel van de Antilliaanse Amsterdammers niet wezenlijk is verbeterd sinds de monografie uit 2004. Hierdoor, en op grond van de analyse van de Taskforce en de beleidsbrieven van het kabinet betreffende het 'Antillianenvraagstuk', kan gesteld worden dat een heroriëntatie en intensivering van de aanpak gerechtvaardigd is.

Die heroriëntatie uit zich in het nieuwe Programma Caraïbische Amsterdammers. Hoofddoel van het programma is het terugdringen van de oververtegenwoordiging van Caraïbische Amsterdammers op een aantal specifieke domeinen.

Het Ministerie van Wonen, Wijken en Integratie (WWI) heeft hiervoor middelen beschikbaar gesteld aan onder andere de gemeente Amsterdam. Het college van Burgemeester en Wethouders heeft de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling de opdracht gegeven het programma uit te voeren.

Vanuit het Rijk zijn de volgende hoofddoelstellingen vastgesteld:

- het terugdringen van overlast die door vooral jongeren wordt veroorzaakt, zowel de harde kern als de groep daar omheen (preventieve en repressieve maatregelen) via aanpak schooluitval, werkeloosheid, criminaliteit en bevorderen maatschappelijke participatie) en
- het gericht gebruik maken van reguliere hulp. Het gaat dan om a. het toewerken naar en realiseren van een samenhangende inzet, b. het aanpakken van de knelpunten in de (keten)samenwerking en c. het toerusten van reguliere instellingen met specifieke kennis.

De looptijd voor het nieuwe programma is in principe vier jaar, financiële zekerheid is er nu voor 2010, dekking van de resterende jaren is onderwerp van bestuurlijke besluitvorming (bijvoorbeeld in het kader van de Rijksheroverwegingen).

Methodiek

Het Programma Caraïbische Amsterdammers is geschreven volgens de methodiek van programmamanagement van Twijnstra Gudde. Deze methode verbindt virtueel met reëel: van beoogde doelen naar de werkelijke toestand, de bereikte effecten en de weg daartussen. Hoe kom je van beoogde doelen naar inspanningsplannen, die wanneer ze uitgevoerd worden een resultaat opleveren met bereikte effecten en in welke mate hebben deze effecten invloed op de gestelde doelen.

Een belangrijk onderdeel van deze methodiek is het –ER-doel. Dit is een doel dat een gewenste situatie aangeeft: meer gebruik van een dienst, betere hulpverlening, etc. De –ER-doelen worden vervolgens smart gemaakt. Een smartdoel is “een gewenste toestand van een eigenschap van een object in een bepaalde omgeving voor een bepaald tijdstip”². De doelen en de inspanningen die moeten leiden tot het behalen van de doelen, worden schematisch weergegeven in een Doelen-Inspanningen-Netwerk (DIN). Voor het PCA is deze te vinden in de bijlagen.

Samenwerking

Het Programma Caraïbische Amsterdammers vertoont op bepaalde punten overlap met de Aanpak Intensivering Jeugd Zuidoost, daarom is gekozen voor een samenwerking. De aanpak Intensivering Jeugd Zuidoost is opgezet om specifieke problemen van de jeugd in Zuidoost aan te pakken. De aanpak is in 2009 gestart voor de periode van een jaar. Een aantal inspanningen uit de aanpak komen terug in onderliggend programma. De inspanningen van de aanpak stoppen eind 2010, tegen die tijd zal gekeken worden wat de mogelijkheden zijn om de inspanningen voor het PCA door te laten gaan. Dit is afhankelijk van de resultaten en het budget.

Het PCA in Amsterdam staat niet los van het internationale beleid van de gemeente. Amsterdam heeft in 2007 samenwerkingsovereenkomsten gesloten met het eilandgebied Curaçao en het eilandgebied Sint Maarten. De overeenkomst met Curaçao is gesloten voor de duur van vier jaar en loopt op 30 augustus 2011 af. De overeenkomst met Sint Maarten loopt op 27 augustus 2010 af.

² Twijnstra Gudde, reader Opbouwen programma rondom problematiek Amsterdamse Antillianen, 20 januari 2010

De samenwerking met Curaçao betreft de volgende onderwerpen: onderwijs en leerplicht, jeugd- en burgerschapsvorming, *hospitality* en toerisme, archeologie, cultuurbeleid, gezondheidszorg en bevolkingsregistratie. Indien tijdens de overeenkomst nog punten naar boven komen waarop samenwerking gewenst is, dan kan dat toegevoegd worden. Zo gaat Amsterdam Curaçao trainen op het terrein van de Wijkaanpak. Het gaat in deze samenwerking vooral uit het uitwisselen van kennis en ervaring, deels via stagemogelijkheden en werkbezoeken. Deelnemende diensten zijn de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling (DMO), Dienst Persoons- en Geo-informatie (DPG), de Geneeskundige en Gezondheidsdienst Amsterdam (GGGD).

De overeenkomst met Sint Maarten betreft samenwerking op de gebieden *facility management* en publieke dienstverlening, huisstijlontwikkeling, integriteitsbeleid, gezondheidszorg, bevolkingsregistratie, archivering, archeologie, e-government, veiligheidsbeleid. Samenwerkende diensten zijn het Facilitair Bedrijf Amsterdam, de Directie Communicatie, Bureau Integriteit, de GGGD, DPG en het Gemeentearchief Amsterdam. Ook deze samenwerking is vooral gericht op het uitwisselen van kennis en ervaring, deels via stagemogelijkheden en werkbezoeken.

De samenwerking met de eilandgebieden is belangrijk voor het Amsterdamse beleid. De Antilliaanse en Arubaanse groep kenmerkt zich door een hoge mobiliteit. Activiteiten die op de Antillen worden ondernomen, hebben hun weerslag op de groep hier en andersom. Een groot deel van de doelgroep van dit programma, komt van Curaçao. Als de leefsituatie op Curaçao verbeterd wordt, komen mensen in een andere situatie naar Nederland. Een betere voorbereiding op de Antillen voor vertrek, kan in Nederland een hoop problemen voorkomen. Daarom is de internationale samenwerking een belangrijk kader waarbinnen het PCA opereert. Ook de 22 Antillianengemeenten houden zich bezig met deze internationale component.

3. Het programma

3.1 Uitgangspunten PCA

1. De focus in het programma ligt op het vroeger signaleren, dus op preventie.
2. Het programma geeft zich rekenschap van de complexiteit van de problematiek en vertaalt dit in een zo concreet mogelijke persoonlijke aanpak.
3. Overall richt deze aanpak zich op het inbedden & overdragen van kennis bij instanties (accountmanagement)
4. Een smal programma met focus

Toelichting

Ad. 1: Veel van de problemen van de doelgroep hadden voorkomen kunnen worden als er eerder ingegrepen was. Door de groep op de juiste plekken, bijvoorbeeld scholen en consultatiebureaus, aan te spreken, kunnen veel problemen voorkomen worden of tijdig worden aangepakt.

Ad. 2: Voorgaand beleid heeft geleerd dat de Caraïbische groep een moeilijke is om te vinden en helpen. Met die kennis wordt rekening gehouden, het programma richt zich eerst op een kleine groep met een persoonlijke aanpak en breidt zo steeds verder uit.

Ad. 3: Er moet bij een aantal instanties meer focus komen voor de Caraïbische groep. Vaak is een andere benadering nodig om de groep binnen te krijgen en een andere aanpak om de groep binnen te houden. Door bij een aantal sleutelorganisaties als Madi en DWI een contactpersoon te hebben die zich naast de reguliere werkzaamheden specifiek bezighoudt met de doelgroep, kan hier aandacht aan besteed worden en wordt de groep beter bediend. Het leidt er daarnaast toe dat de aanpak van binnenuit ingebed wordt.

Ad. 4: zie punt 2.

3.2 Analyse

De Monografie over de situatie van de Antilliaanse en Arubaanse Amsterdammers 2010 ligt ten grondslag aan het nieuwe PCA. De cijfers uit monografie Antillianen 2010 dienen als basisinformatie voor dit programma.

Samenvatting en conclusies

In Amsterdam wonen circa 11,5 duizend mensen van Antilliaanse/Arubaanse herkomst, in bijna 6.500 huishoudens.³ Dat komt neer op 1,5% van alle inwoners van de hoofdstad.

Kenmerkend voor deze herkomstgroep is dat zij veel heen en weer reizen tussen de Antillen en Nederland. Sinds de tweede helft van de jaren tachtig bestaat de groep Antillianen die naar Nederland komt voor een groot deel uit kansarme Antillianen. In Amsterdam is het aandeel uit deze groep beperkt, zij gingen

³ Stand van zaken op 1 januari 2010. In het vervolg van het rapport wordt kortweg van Antillianen gesproken wanneer bedoeld wordt op mensen van Antilliaanse of Arubaanse herkomst. Iemand wordt gezien als Antilliaan wanneer hij/zij zelf op de Antillen of op Aruba geboren is en/of één ouder daar geboren is of beide ouders.

vaker naar Rotterdam en Den Haag. Naar Amsterdam kwamen meer Antillianen om te studeren of te werken. Antillianen, met name de eerste generatie, verhuizen frequent van de Antillen naar Nederland en omgekeerd. Er vertrokken in 2008 meer Antillianen naar het buitenland dan zich in Amsterdam vestigden (+78). Deze trend is al vier jaar gaande en doet zich ook voor onder Surinamers en Marokkanen. De groep Antillianen die vanuit de Antillen naar Amsterdam komt is relatief klein, de laatste jaren gaan zij vaker naar Rotterdam en Den Haag dan naar Amsterdam.

Van 2002-2007 nam het aantal Antillianen in Amsterdam af door de geringere instroom vanuit de Antillen en vooral doordat Antillianen naar de regio verhuisden. Daarna nam het aantal Antillianen in Amsterdam weer iets toe als gevolg van vestiging vanuit overige steden in Nederland. De prognose is dat het aantal Antillianen in Amsterdam gelijkmatig zal toenemen met de rest van de bevolking in Amsterdam tot rond de 12.400 personen in 2030. Bij deze prognose is geen rekening gehouden met de mogelijke gevolgen van komende staatkundige hervormingen op de Antillen.

Antillianen in Amsterdam zijn gemiddeld nog jong, de helft is jonger dan 30 jaar. Van de Antillianen in Amsterdam is 40% in Nederland geboren, zij worden de tweede generatie genoemd. In de leeftijdsgroep 20-29 jaar is de eerste generatie relatief groot, het gaat hier om Antillianen die voor studie of werk naar Amsterdam kwamen. Antillianen wonen vaak alleen of vormen een eenoudergezin. Eén van de vijf Antilliaanse huishoudens betreft een eenoudergezin. Een groot deel van de Antillianen in Amsterdam woont in stadsdeel Zuidoost (40%), vooral in de Bijlmer. Antillianen wonen vaak in een sociale-huurwoning (70% tegenover 50% onder alle Amsterdammers). Het Algemeen Loket Antillianen en Arubanen (ALAA) signaleert veel huisvestingsproblemen onder hun cliënten; cliënten wachten vaak lang op een woning in de sociale sector en zijn niet altijd goed op de hoogte van de systematiek, zoals het zich tijdig inschrijven bij Woningnet. Antillianen hebben relatief vaak een postadres en verhuizen vaker dan gemiddeld.

De sociaaleconomische positie van Antillianen in Amsterdam is gemiddeld ongunstiger dan van autochtonen en westerse allochtonen, maar gunstiger dan onder andere niet-westerse herkomstgroepen. Zo ligt de werkloosheid onder Antillianen hoger dan onder autochtonen, westerse allochtonen en Surinamers, maar lager dan onder Turken, Marokkanen en overige niet-westerse allochtonen. De werkloosheid onder Antillianen (en Surinamers) is van 2006 op 2008 sterker gedaald dan onder andere herkomstgroepen. Vanaf begin 2009 stijgt, als gevolg van de economische crisis, de werkloosheid voor alle herkomstgroepen. Op 1 juli 2009 staan circa 900 Antillianen als niet-werkende werkzoekenden bij het UWV WERKbedrijf ingeschreven (9,9% van de Antillianen van 15-64 jaar, tegenover 7,7% gemiddeld in de stad).

Kijken we alleen naar jongeren, dan zien we dat de werkloosheid onder Antilliaanse jongeren (circa 5%) twee keer zo hoog ligt als gemiddeld onder jongeren. De werkloosheid is alleen nog iets hoger onder jongeren uit de groep van overige niet-westerse allochtonen. De bij het UWV WERKbedrijf ingeschreven Antilliaanse jongeren (circa 100 15-24 jarigen op 1 juli 2009) zijn vaak moeilijk bemiddelbaar en gaan een lang traject in.

Antillianen zijn relatief gezien niet zo vaak zelfstandig ondernemer maar hun aantal neemt toe. Ze zijn vaak actief in de dienstensector. Het gaat bij Antillianen, evenals bij Surinamers, relatief vaak om vrouwelijke ondernemers: 30% van de ingeschreven Antilliaanse ondernemers in 2008 is vrouw (bij autochtone ondernemers is dat 26%, bij Marokkaanse 11%, Turkse 14%, Surinaamse 29% en gemiddeld 24%).

Het gemiddelde huishoudinkomen van Antillianen (en dat van Surinamers en de groep overige niet-westersen) ligt hoger dan dat van Marokkanen en Turken, maar lager dan dat van autochtone Nederlanders en westerse allochtonen. Het gemiddelde inkomen van Antillianen was in de periode 2003-2007 vrij constant, terwijl het inkomen van de meeste andere herkomstgroepen in die periode is gestegen.

Er is veel armoede onder Antillianen in de stad: drie van de tien Antillianen leven op of onder de armoedegrens (circa 3.400 mensen in 1.800 minimahuishoudens), tegenover gemiddeld twee van de tien onder alle Amsterdammers. Alleen onder Marokkanen heerst nog vaker armoede. Onder de Antilliaanse jongeren leven zelfs vier van de tien in een huishouden met een minimuminkomen, terwijl dat gemiddeld voor drie van de tien Amsterdamse jongeren geldt. Ook onder ouderen komt armoede vaak voor: ruim de helft van de ruim 500 Antilliaanse 65-plussers heeft een minimuminkomen, tegenover nog geen kwart van alle Amsterdamse 65-plussers. We zien echter ook dat er een relatief grote groep Antillianen is met een hoog inkomen (10% van de huishoudens zit in de hoogste inkomensgroep van > € 3.116). Dat aandeel ligt lager dan onder autochtonen en westerse allochtonen (beiden 22% van de huishoudens) maar hoger dan onder Turken en Marokkanen (beiden 4% van de huishoudens). Antilliaanse vrouwen doen het qua inkomenspositie relatief goed in Nederland.

In het onderwijs zien we op veel punten een ongunstige positie voor Antillianen. Antilliaanse leerlingen halen gemiddeld lagere scores voor de Cito-toets dan autochtone en westerse allochtone leerlingen, maar ongeveer dezelfde als die van de overige herkomstgroepen. Antilliaanse kinderen zijn sterk oververtegenwoordigd in het speciaal onderwijs, met name voor ernstige ontwikkelingsstoornissen. Ook beginnen zij relatief vaak met vertraging aan hun middelbare schoolcarrière en volgen minder vaak een hoog type onderwijs (HAVO/VWO) dan gemiddeld. Verder spijbelen Antilliaanse Amsterdammers vaker dan gemiddeld en is de schooluitval het hoogst onder Antilliaanse jongeren. Anderzijds zien we relatief veel Antillianen in het hoger onderwijs; het aantal Antillianen dat hoger onderwijs volgt neemt toe, vooral onder vrouwen. Deze trend zien we ook bij Turken en Marokkanen in de stad.

In de vorige monitor werd al aangegeven dat veel Antillianen de Nederlandse taal niet goed machtig zijn, wat grote belemmeringen kan vormen in het dagelijks leven, maar ook bij bijvoorbeeld sollicitaties. Eén vijfde deel van de 18-64 jarigen Antillianen in Amsterdam is inburgeringsbehoefstig (ongeveer 1.650 personen), dat wil zeggen dat zij minder dan acht jaar onderwijs in Nederland hebben gevolgd en niet aan het A2-niveau Nederlands taal voldoen. Rond de 200 van hen zijn aangemeld voor een inburgeringstraject (12% van de inburgeringsbehoefstigen) en daarvan neemt een kwart deel aan een traject. Het is niet bekend welk deel van de Antillianen het inburgeringstraject met succes afrondt. Antillianen gaan vaker met autochtonen om en hebben vaker een relatie met een autochtoon dan bijvoorbeeld mensen van Turkse of Marokkaanse afkomst. Ook zijn ze vaker maatschappelijk actief, maar hun politieke interesse ligt op een laag niveau.

Voor wat betreft de gezondheid wijzen landelijke cijfers uit dat Antillianen in Nederland minder gezond zijn en een minder gezonde levensstijl hebben dan autochtone Nederlanders. Dergelijke verschillen zien we vooral bij Antilliaanse kinderen en jongeren in Amsterdam terug. Antilliaanse kinderen hebben bijvoorbeeld vaker overgewicht dan autochtone kinderen, wat overigens ook voor de volwassenen geldt. Daarnaast zijn Antilliaanse kinderen en jongeren (0-19 jaar) relatief vaak cliënt bij de GGZ. Onder Antilliaanse tienermeisjes is het aandeel zwangerschappen hoog; circa 5% van de Antilliaanse tienermeisjes van 15 t/m 19 jaar (circa 10% van de 14 t/m 22 jarigen). Het is daarmee bijna vier keer zo hoog als onder alle Amsterdamse tienermeisjes en in tegenstelling tot onder andere tieners daalt het aandeel tienerzwangerschappen onder Antillianen niet. Antilliaanse vrouwen plegen het vaakst abortus van alle grote bevolkingsgroepen in Nederland. Daarnaast is de kindersterfte onder Antillianen relatief hoog: Antilliaanse kinderen in Nederland hebben 50% meer kans om te overlijden in het eerste levensjaar dan autochtone kinderen. Antilliaanse ouders van jonge kinderen (0-4 jaar) ervaren vaker opvoedingsproblemen dan

gemiddeld, maar zoeken minder vaak professionele hulp. Verder blijkt dat Antilliaanse kinderen (en Surinaamse kinderen en kinderen uit de groep overige niet-westerse allochtonen) vaker het slachtoffer van kindermishandeling zijn dan kinderen van westerse allochtone of autochtone herkomst.

Antillianen in Amsterdam staan relatief vaak als verdachte geregistreerd, het vaakst van alle herkomstgroepen. Het ging in 2006 om rond de 670 verdachten van Antilliaanse herkomst (7,0% van de 12-80 jarige Antillianen, tegenover 2,3% gemiddeld). Daarvan is rond de 40% onder de 25 jaar. De criminaliteit onder Antillianen is vanaf 1999 (toen 6%) minder hard gestegen dan onder andere herkomstgroepen. Wel is het aandeel verdachten onder Antilliaanse jongeren (9,7% in 2007) sterker gestegen dan gemiddeld onder jongeren in Amsterdam. Het is opvallend dat Antillianen uit de tweede generatie minder vaak verdachten zijn dan Antillianen uit de eerste generatie. Bij de andere herkomstgroepen is dat juist andersom. Het criminaliteitscijfer onder Antillianen daalt minder sterk met de leeftijd dan bij andere herkomstgroepen; Antilliaanse verdachten zijn dan ook relatief vaak boven de 25 jaar. Verder is het opvallend dat het aandeel verdachten onder Antilliaanse meisjes en vrouwen veel groter is dan onder andere herkomstgroepen (3,1% tegenover 0,8% gemiddeld in 2006).

Al met al kunnen we concluderen dat de huidige positie van Antillianen in Amsterdam gemiddeld genomen minder gunstig is dan de positie van autochtone Nederlanders en westerse allochtonen, maar vaak gunstiger is dan die van andere groepen Amsterdammers van niet-westerse herkomst, zoals Turken en Marokkanen. We zien in Amsterdam een tweedeling onder Antillianen, kortweg van Antillianen die een achterstandpositie hebben en Antillianen die het juist wel goed doen in de stad. Zo zijn er veel Antilliaanse minima in de stad, maar ook relatief veel Antillianen met een hoog inkomen. Onder de Antilliaanse jongeren zien we een grote groep waarmee het niet goed gaat (armoede, slechte schoolprestaties, schooluitval, hoge werkloosheid, relatief veel criminaliteit), maar ook een groeiende groep van Antillianen in het hoger onderwijs. Hierbij valt het grote aandeel vrouwelijke studenten op. De positie van Antilliaanse vrouwen is eveneens tweeledig. Antilliaanse vrouwen zijn relatief vaak ondernemer en hebben gemiddeld een gunstige inkomenspositie, maar anderzijds is er ook vaak sprake van een ongunstige positie, zoals tienerzwangerschappen, eenoudergezinnen, armoede en relatief veel criminaliteit. In het onderstaande schema is de geschetste problematiek onder Antillianen in Amsterdam samengevat.

Problematiek onder Antilliaanse Amsterdammers kort samengevat (aantallen bij benadering, afgeronde aantallen en percentages)

Doelgroep: 11.500 inwoners van Antilliaanse afkomst, 6.500 huishoudens

- 4.100 personen onder de 25 jaar (36%)
- 4.600 personen in Nederland geboren (40%), de tweede generatie

Woonsituatie:

- 40% woont in Zuidoost, 4.600 personen, waarvan 3.200 in De Bijlmer
- 70% woont in sociale huurwoning, 8.050 personen (50% gem.)
- veel huisvestingsproblemen, hoge verhuisfrequentie

Veel eenoudergezinnen, vaak met een minimuminkomen:

- totaal 1.300 eenoudergezinnen (20% van de huishoudens)
- waarvan 1.800 personen met een minimuminkomen
- waarvan 1.500 personen in langdurige armoede

Jong moederschap:

- tienermoeders: 5% 14-19 jarigen is moeder (1% gem.)
- 10% 14-22 jarigen is moeder, 80 moeders
- relatief veel opvoedingsproblemen, weinig professionele hulp

Armoede:

- totaal 1.800 minimahuishoudens (30% hh), 3.400 personen
- waarvan 1.500 hh, met 3.000 personen in langdurige armoede
- 270 minima onder 65-plussers (56% van 65+)
- 1.100 kinderen in minimahuishoudens (43% 0-18 jarigen)

Werkloosheid:

- 900 geregistreerd werkloos (1-7-'09), 10% van 15-64 jarigen (gem. 8%)
- waaronder 100 jongeren, 5% onder 15-24 jarigen (gem. 2,5%)

Achterstand onderwijs:

- lagere Citoscores dan autochtonen
- oververtegenwoordiging in speciaal onderwijs (48 leerlingen speciaal basisonderwijs, 134 speciaal voortgezet onderwijs)
- lagere middelbareschooltypes; 25% HAVO/VWO (gem. 50%)
- 30% verzuim onder 15-17 jarigen (gem. 21%)
- 20% voortijdig schoolverlaters onder 18-22 jarigen (gem. 13%), vooral veel onder jongens

Criminaliteit:

- totaal 670 verdachten ('06), 7% onder 12-80 jarigen (gem. 2%)
 - waarvan 150 vrouwelijke verdachten, 3% onder 12-80 jarigen (gem. 1%)
 - 240 verdachte jongeren ('07), 10% van 12-24 jarigen (gem. 5%)
-

In vergelijking met de vorige rapportage in 2004 zien we op sommige terreinen (lichte) vooruitgang voor Antillianen, die vaak ook voor andere herkomstgroepen is opgetreden, maar de achterstanden blijven groot. We zien bijvoorbeeld dat de concentratie van Antillianen in Zuidoost, en met name in de Bijlmer, iets is afgenomen. Dat komt mede door de stadsvernieuwing in dat gebied. Verder is de geregistreerde werkloosheid gedaald, maar neemt het voor alle herkomstgroepen weer toe als gevolg van de economische recessie. Daarnaast is het aantal ondernemers onder Antillianen toegenomen. Het is opvallend dat het gemiddelde inkomen onder Antillianen niet is gestegen, terwijl dat voor andere herkomstgroepen wel het geval is. Het aandeel minimahuishoudens is wel iets lager dan in de vorige monitor (30% t.o. 33%), terwijl het onder andere niet-westerse groepen niet is gedaald of zelfs is toegenomen. In de vorige monitor werd gesignaleerd dat het inburgeringstraject niet goed aansluit op de specifieke behoeften van Antillianen. Dat is niet verbeterd; het aantal aanmeldingen is relatief klein en de uitval groot. Op het gebied van onderwijs zien we op een aantal punten vooruitgang, zoals iets minder schooluitval en een toenemend aantal HBO- en WO-studenten onder Antillianen. Maar er blijft nog steeds veel achterstand, vooral onder Antilliaanse jongens. Daarnaast is het zorgelijk dat het aandeel tienermoeders in Amsterdam in zijn algemeenheid is gedaald maar niet onder Antilliaanse tieners. Het percentage geregistreerde verdachten is onder Antillianen toegenomen, maar minder sterk dan onder andere herkomstgroepen. Maar het aandeel verdachte Antilliaanse jongeren in Amsterdam is wel sterker gestegen dan gemiddeld.

Hoe groot is nu de groep Antillianen in Amsterdam die kampt met problemen? In de monografie komt naar voren dat de positie van Antillianen van de eerste generatie in het algemeen slechter is dan die van Antillianen die in Nederland geboren zijn, de tweede generatie. Dit blijkt bijvoorbeeld uit het hogere aandeel tienermoeders onder de eerste generatie en het hogere aandeel verdachten onder de eerste generatie. Verder is de positie van Antillianen die zich na 1985 in Nederland gevestigd hebben minder gunstig dan van Antillianen die voor die tijd na Nederland kwamen. Sinds de tweede helft van de jaren tachtig bestaat de groep Antillianen die naar Nederland komen voornamelijk uit kansarme Antillianen. Kijken we naar deze criteria (1e generatie én na 1985 in Nederland gevestigd) dan gaat het om circa 5.000 Antillianen (43% van alle Antillianen in Amsterdam, op 1-1-2009). In 2003 ging het om ruim 400 meer Antillianen in deze groep (47% van alle Antillianen in Amsterdam, op 1-1-2003). Verder wordt aangenomen dat de situatie van Antillianen in het Noordelijk deel van Zuidoost, de Bijlmer (exclusief de Venserpolder), over het algemeen slecht is. Dit gebied kent immers verschillende concentraties van probleemcumulatie, veel bewoners kampen met moeilijkheden op sociaaleconomisch terrein. Zoomen we naast de voorgaande criteria in op dit gebied dan komen we op een schatting van de probleemgroep van ruim 1.600 Antillianen. Dat komt neer op circa 14% van de Antillianen in Amsterdam; één op de zeven Antillianen. In de vorige monitor ging het om 640 meer personen, circa één op de vijf Antillianen (20%).⁴ Van de huidige geschatte probleemgroep (1e generatie, na 1985 in Nederland, in de Bijlmer) zijn 462 personen jonger dan 25 jaar (waarvan 231 jongens en 231 meisjes). Aldus geschat, kunnen we concluderen dat het in vergelijking met de situatie van zes jaar geleden om een kleinere probleemgroep gaat die ook meer verspreid over de stad woont.⁵

Aanvulling door de inzichten van ALAA

Het Algemeen Loket Antillianen en Arubanen (ALAA) heeft in de afgelopen jaren een hoop cliënten geholpen. Uit de hulpvragen van en de geboden hulp aan de cliënten kan een praktische analyse gemaakt worden. Daaruit blijkt dat de hulpvragen van cliënten heel gevarieerd zijn en vele leefgebieden bestrijken. Veel cliënten kwamen bij ALAA met twee of meer hulpvragen tegelijk. Een deel van de cliënten van ALAA kan getypeerd worden als niet zelfredzaam. Zij hebben veel persoonlijke begeleiding nodig om de problemen waar ze mee kampen op te lossen.

- Informatie/Advies: allerlei soorten vragen, van vragen over immigratie tot het vertalen van brieven, invullen van formulieren, op orde brengen van de administratie, bellen met instanties, bemiddelen bij instanties, soms ook fysiek begeleiden naar instanties.
- Huisvesting/Postadres: huisvesting blijft een belangrijke hulpvraag, vooral na het verminderen van het aantal mogelijkheden tot postadressen door DPG. Het merendeel van de ALAA cliënten heeft een problematische woonsituatie (komt aan in Nederland, woont tijdelijk in bij familie, vervolgens naar dure onderhuurwoning, klein behuurd, niet ingeschreven bij woningnet etc.).
- Schuldenproblematiek: cliënten komen vaak pas in de laatste fase van het proces om hulp vragen. Dan zijn er op elkaar gestapelde schulden, de administratie is niet op orde, incassobureaus en deurwaarders zitten achter de cliënt aan, uithuisplaatsing dreigt, etc. Sommige van deze cliënten zitten al in een traject bij schuldhulpverlening, hebben dit al gedaan of willen dit niet lopen om één of andere reden, maar moeten er toch heen worden geleid.

⁴ In de Monografie van 2004 werd een cijfer van 2.600 Antillianen genoemd die tot de probleemgroep behoren in 2003. Rekenen we zoals nu is gedaan de bewoners van Venserpolder niet mee, dan komen we op een cijfer van circa 2300 Antillianen die tot de probleemgroep behoren in 2003.

⁵ Zo woonde in 2009 37% van de eerste generatie die zich na 1985 in Nederland vestigde in de Bijlmer, tegenover 47% in 2003.

- Taalproblemen: het merendeel van de ALAA cliënten heeft een taalprobleem. Het gaat hier niet alleen om de Spaanstaligen, ook de Antillianen en Arubanen beheersen de taal vaak onvoldoende om goed mee te kunnen komen in de Nederlandse samenleving. Een deel van deze groep volgt, heeft gevolgd, of is uitgevallen tijdens een taal/inburgeringstraject.
- Werk: Een deel van de cliënten heeft tijdens hun intake expliciet aangegeven op zoek te zijn naar werk. Aangenomen kan worden dat het merendeel van de ALAA cliënten geen werk heeft / dan wel in een uitkeringssituatie zit. Aan te nemen valt dat dit een zeer moeilijk bemiddelbare groep betreft (geen diploma's, onvoldoende taalbeheersing, hogere leeftijd, geen geldig verblijfadres etc.).
- Ex-gedetineerdenproblematiek: een deel van de cliënten is in aanraking geweest met politie/justitie. Problematiek die zich bij deze groep soms voordoet is dat ex-gedetineerden onvoorbereid terug komen in de maatschappij, waardoor de kans vrij groot is dat zij weer in het oude circuit terug komen.

3.3 Doelgroep

De Antilliaanse gemeenschap in Nederland wordt gezien als een groep met twee gezichten⁶: het ene deel met een lage sociaaleconomische positie en het andere deel succesvol. Uit diverse beleidsnotities en wetenschappelijke literatuur⁷ zijn verklaringen te vinden voor de lage sociaaleconomische positie. Kenmerkend voor deze "kansarme" groep is een problematiek die veel leefgebieden tegelijk bestrijkt. Van wonen, werken, opleiding, school, financiële huishouding, opvoeding en gezin tot fysieke en psychische gezondheid. De Monografie ondersteunt dit beeld.

De groep waarmee het wél goed gaat is in Amsterdam groter dan elders in het land. Toch behoort in 2010 nog steeds circa 10% van de Antilliaanse Amsterdammers tot de groep die te maken heeft met hardnekkige problematiek. Het PCA richt zich op deze 10%.

In de vorige beleidsperioden was het beleid gericht op Antillianen en Arubanen. De afgelopen jaren merkten de uitvoerders en beleidsmakers dat deze groep aan het veranderen is. De groep omvat ook mensen die vanuit omringende landen in het Caraïbische gebied, via de Antillen naar Nederland komen. Deze groep heeft een grotere achterstand tot de Nederlandse samenleving. Ze komt uit veelal Spaanssprekende landen, er is meer analfabetisme onder de groep en de binding met Nederland is kleiner dan onder geboren en getogen Antillianen en Arubanen. De mensen uit deze groep hebben veelal wel een Nederlands paspoort, doordat ze of lang genoeg op de Antillen hebben gewoond, of een Antilliaanse, Arubaanse of Nederlandse partner hebben of hadden. Deze groep valt nu ook onder het programma⁸. Daarnaast staan er belangrijke staatkundige veranderingen in de planning. De Antillen als land worden ontbonden, Curaçao en Sint Maarten gaan net als Aruba verder als zelfstandige landen binnen het koninkrijk (status aparte). Bonaire, Saba en Sint Eustatius worden bijzondere openbare lichamen. Daarom is besloten de naam van het programma te veranderen in Caraïbische Amsterdammers⁹. Waar nodig wordt in het programma onderscheid gemaakt binnen de doelgroep. Vanwege de sterke concentratie van Caraïbische Amsterdammers in Zuidoost richt deze aanpak primair op Caraïbische Amsterdammers woonachtig in Zuidoost.

⁶ Crok en Slot, 2006.

⁷ O.a. Lindeman et.al 2009; Beke 2008; Regioplan 2008; Taskforce Antilliaanse Nederlanders, 2008; Ostiana 2007; van Hulst 1997, 2003; van San 2009 2006, 2008, Adviescommissie Antilliaans Medeburgerschap in Nederland, 2001; Ocan, 2007 etc. etc.

⁸ Het Caraïbisch gebied is een groot gebied en bestrijkt veel landen, waaronder de Nederlandse Antillen. Dit programma richt zich op mensen die een binding hebben met de Nederlandse Antillen.

⁹ Met de nieuwe naam van het programma benadrukken we het feit dat het programma zich richt op het gemeenschappelijke Amsterdamer-zijn.

In dit programma is extra focus voor de volgende doelgroepen:

- (jonge) moeders
- (risico)jongeren
- Inburgeraars

Vanuit het Rijk werd extra aandacht gevraagd voor deze groepen. Daarnaast heeft Amsterdam in de analyse gezien dat deze groep extra aandacht behoeft. Extra focus is er ook voor de groep met een verstandelijke beperking, ook binnen de focusgroepen.

Minder oververtegenwoordiging Caraïbische Amsterdammers

Uit de monografie 2010 blijkt dat de Caraïbische Amsterdammers een grote oververtegenwoordiging laten zien op een aantal domeinen. Die betreffen onder andere voortijdig schoolverlaten, (jeugd)werkloosheid, criminaliteit, opvoedproblemen, huiselijk geweld en schulden. Doel van het programma is om de oververtegenwoordiging tegen te gaan en terug te brengen naar minimaal NAP.

Beoogde doelstelling: wat streven we na?

Om de oververtegenwoordiging tegen te gaan focust het programma op vier hoofdthema's. De inspanningen van het programma zijn gericht op deze drie thema's en op het bereiken van de doelen van deze thema's. De drie thema's dekken een groot deel van de oververtegenwoordiging:

1. **opvoed- en opgroeiondersteuning:** door gezinnen te helpen bij het opvoeden van de kinderen en door kinderen te helpen bij het opgroeien, kunnen problemen vroeg gesignaleerd en aangepakt worden. Dit voorkomt problemen op latere leeftijd bij kinderen.
2. **succesvolle schoolloopbaan:** een schoolloopbaan zonder problemen kan voorkomen dat jongeren uitvallen en afglijden naar criminaliteit. Ook biedt het een beter toekomstperspectief.
3. **succesvolle deelname aan de samenleving:** ingebed zijn in een samenleving en er actief aan deelnemen, kunnen bijdragen aan minder oververtegenwoordiging. Het gaat hierbij vooral om de basis: de weg kunnen vinden binnen de samenleving, de taal spreken en financieel gezond zijn.
4. **verminderen jeugdcriminaliteit:** een te groot deel van de Caraïbische jongeren komt in aanmerking met criminaliteit, ofwel zelf ofwel via de omgeving (familie, vrienden). De aanpak voor het verminderen van jeugdcriminaliteit staat nader beschreven in de Aanpak Intensivering Jeugd Zuidoost.

4. De thema's

Per thema zijn ER-doelen benoemd. Per ER-doel is vervolgens de doelgroep, en inspanning SMART geformuleerd. De thema's zijn in de voorafgaande tekst al benoemd. Het gehele programma wordt weergegeven in een Doelen Inspanningen Netwerk (DIN).

4.1. Thema 1: opvoed- en opgroeiondersteuning

-ER-doel: meer stabiele Caraïbisch-Amsterdamse gezinnen (door meer gebruik van opvoed- en opgroeiondersteuning)

Toelichting

Uit de monografie blijkt dat Antilliaanse ouders de meeste behoefte hebben aan opvoedondersteuning, maar er het minste gebruik van maken. De drempel is te hoog om gebruik te maken van het bestaande aanbod. Door meer aandacht te besteden aan de specifieke wensen van deze groep, kan er een beter sluitend aanbod gedaan worden.

Doelgroep

Caraïbisch Amsterdamse ouders van kinderen tussen conceptie en 18 jaar. Extra focus is er voor alleenstaande (jonge) ouders, vaders en gezinnen die in aanmerking komen voor de MPG aanpak.

Smart subdoelen

De smartdoelen voor dit thema worden in tweeën verdeeld, namelijk doelen aan aanbodkant en aan communicatiekant.

Subdoelen aanbodkant:

Betere aansluiting ondersteuningsaanbod op doelgroep

- Eerder en meer zicht op problemen doelgroep
- Meer/betere afstemming met doelgroep over aanbod (wensen)

Subdoelen communicatie/vraagkant:

Groter bereik van de doelgroep

- Meer inzicht bij doelgroep op eigen problemen
- Meer draagvlak voor (ondersteuning bij) aanpak problemen
- Meer inzicht in en gebruik maken van aanbod door Caraïbische Amsterdammers

Inspanningen programmateam (streefcijfers eind 2010)

- Accounthouder operationeel voor zes instellingen (Madi, DWI, Streetcornerwork, Loket Zorg & Samenleving, Kansrijk Zuidoost en Taalwijzer) (inspanning E1)
 - alle cliënten van ALAA ondergebracht en in begeleiding bij deze (of andere) instellingen
 - Organiseren van vier themabijeenkomsten in samenwerking met pedagoog en instellingen
 - Folders met aanbod instellingen in eigen taal en verspreiden op hotspots, folders bij in ieder geval de zes instellingen van de accounthouder

Inspanningen externe partijen (streefcijfers eind 2010)

- Inzetten pedagoog met kennis van doelgroep (inspanning A1)¹⁰, pedagoog zet zich in om
 - Bevorderen van ouder-kind binding via pedagoog en OKC
 - Opzetten en intensiveren contact school-CA ouders door middel van ouderavonden en inzet pedagoog, minimaal drie ouderavonden georganiseerd
 - Extra aandacht voor LVG
 - Focus op CA-moeders
- Programma seksuele opvoeding en vorming¹¹ (inspanning A2)
- Project begeleid wonen voor vier Antilliaanse jongeren (inspanning A3)
- Man zijn en man worden (vergroten sturing binnen (eenouder) gezinnen / Vader tot vader (inspanning A4)¹²

Kritieke succesfactor

Belangrijk bij al deze inspanningen is het vertrouwen dat er moet zijn tussen de aanbieder en de doelgroep. De aanbieder moet kennis hebben van de doelgroep, zodat er vertrouwen opgebouwd kan worden en ze kunnen vinden. Dit kan ondervangen worden door een pedagoog in te zetten met gedegen kennis van de doelgroep en door de aanbieders van activiteiten gerichte kennis en expertise op te laten doen.

4.2. Thema 2: succesvolle schoolloopbaan

De volgende -ER-doelen zijn voor dit thema geformuleerd:

1. Meer startkwalificaties op (dat is minimaal MBO2 niveau)
2. Meer doorstroming naar hogere schooltypen

¹⁰ Onderdeel van Aanpak Intensivering Jeugd Zuidoost (AIJZO)

¹¹ Idem.

¹² Idem.

Ad 1: meer startkwalificaties op minimaal MBO2 niveau

Toelichting

Jongeren die uitvallen voordat ze een startkwalificatie hebben behaald, hebben een grotere kans op problemen op de arbeidsmarkt en alle bijkomende problemen. Het behalen van een diploma is belangrijk. Dit besef moet niet alleen bij de jongeren zijn, maar ook bij de ouders. Ouders moeten nauwer betrokken zijn en worden bij de schoolloopbaan van hun kinderen.

Doelgroep

Schoolgaande kinderen, jongeren (met speciale aandacht voor jongeren zonder startkwalificatie), hun ouders en de scholen waar veel CA leerlingen zitten.

Smart subdoelen:

- o Meer(betere) instroom uitgevallen leerlingen
- o Meer doorstroom CA leerlingen van MBO1 naar MBO2
- o Minder verzuim
- o Meer inzicht in kansen en positievere houding ten opzichte van school bij kinderen

Inspanningen programmateam (streefcijfers eind 2010)

- o Accounthouder operationeel voor zes instellingen (Madi, DWI, Streetcornerwork, Loket Zorg & Samenleving, Kansrijk Zuidoost en Taalwijzer) (inspanning E1)

Inspanningen externen (streefcijfers eind 2010)

- o Zes straatacties Bureau Leerplicht¹³ (inspanning B1)
- o Hori Doro (Houd vol: integrale persoonlijke ontwikkeling jongvolwassenen EGK-buurt tot 30 jaar)¹⁴ (inspanning B2)
- o Vroegsignalering voorschoolse educatie¹⁵ (inspanning B3)
- o Intensivering leerbegeleiding (inspanning B4)¹⁶
- o Project Straathoekwerk: Volg de doelgroep. Begeleiding minimaal 30 CA jongeren (onder voorbehoud van financiering) (inspanning B5).

Ad 2. -ER-doel: meer doorstroming naar hogere schooltypen

Toelichting

¹³ Onderdeel van Aanpak Intensivering Jeugd Zuidoost (AIJZO)

¹⁴ idem

¹⁵ idem.

¹⁶ idem

CA leerlingen zijn sterk oververtegenwoordigd in het speciaal onderwijs, MBO1 en beginnen relatief vaak laat aan hun middelbare schoolcarrière. En volgen minder vaak dan gemiddeld een hoger type onderwijs (havo/vwo). Daarnaast spijbelen CA leerlingen meer en is de schooluitval onder CA leerlingen het hoogst onder deze doelgroep in Amsterdam. Door de samenwerking met het onderwijs te intensiveren rondom CA leerlingen en ouders beter voor te lichten over het belang van een succesvolle schoolloopbaan streeft dit programma naar meer CA leerlingen op MBO2 niveau.

Doelgroep

Schoolgaande kinderen, jongeren, ouders en scholen met veel CA leerlingen

Smart subdoelen:

- Meer kinderen met havo/vwo advies na cito-toets
- Meer aandacht van scholen/docenten voor CA leerlingen > betere kwaliteit van het onderwijs
- Meer kennis van + betrokkenheid bij + invloed op school van CA ouders
- Meer inzicht in kansen en positievere houding ten opzichte van school bij kinderen

Inspanningen programmateam (streefcijfers eind 2010)

- Accounthouder operationeel voor zes instellingen (Madi, DWI, Streetcornerwork, Loket Zorg & Samenleving, Kansrijk Zuidoost en Taalwijzer) (E1)
 - Opzetten en intensiveren contact school-CA ouders door middel van ouderavonden, minimaal drie ouderavonden.
 - Organiseren themabijeenkomsten, minimaal drie bijeenkomsten georganiseerd.

Inspanningen externen (streefcijfers eind 2010)

- Pilot Intensivering leerbegeleiding¹⁷ (inspanning B4)
 - Huiswerkbegeleiding met cito-begeleiding

Kritieke succesfactor

Erkenning van de problematiek en inzet vanuit het onderwijsveld is belangrijk om de doelstellingen te behalen. Dit geldt tevens voor de ouders van CA leerlingen.

4.3. Thema 3: succesvolle deelname aan de Nederlandse samenleving

In de vorige monitor werd gesignaleerd dat het inburgeringstraject niet goed aansluit op de specifieke behoeften van Antillianen. Dat is niet verbeterd; het aantal aanmeldingen is relatief klein en de uitval groot.

¹⁷ idem

Het volgende -ER-doel is voor dit thema geformuleerd:

1. Grotere zelfredzaamheid onder Caraïbische Amsterdammers

Toelichting

Door gebrekkige informatie over de Nederlandse samenleving, en een slechte beheersing van de Nederlandse taal is het voor CA lastiger om actief deel te nemen aan de Nederlandse samenleving. Dit komt mede doordat CA relatief veel heen en weer reizen tussen de Antillen en Nederland.

Doelgroep

Caraïbische Amsterdammers

Smart subdoelen:

- Minder armoede en schulden
 - Meer en eerder gebruik van aanbod schuldhulpverlening
 - Meer en eerder gebruik van het DWI aanbod

Voor beide doelen gelden de onderstaande doelen als voorwaarde:

- Vergroten van de kennis van het hulpverleningsaanbod
- Veranderen van de houding ten opzichte van de hulpverlening
- Vergroten van het gevoel van eigen verantwoordelijkheid

- Meer deelname aan arbeidsproces
 - Betere kennis van de Nederlandse samenleving en Nederlandse taal

- Meer deelname aan sociale kant van de samenleving
 - Betere kennis van de Nederlandse samenleving en Nederlandse taal

Inspanningen programmateam (streefcijfers eind 2010)

- Accounthouder operationeel voor zes instellingen (Madi, DWI, Streetcornerwork, Loket Zorg & Samenleving, Kansrijk Zuidoost en Taalwijzer) (E1)
 - Aanbieden van drie voorlichtingsbijeenkomsten over de NL samenleving
- Extra aandacht voor de groep bij DWI (inspanning C4)

Inspanningen externen (streefcijfers eind 2010)

- Aanbieden cursus Inburgeren op maat in samenwerking met Taalwijzer Stadsdeel Zuidoost aan minimaal 25 deelnemers (inspanning C1)

- Maatjesproject, met bijvoorbeeld Vereniging Antillaanse Netwerk (inspanning C2), waarbij 10 CA-jongeren begeleid worden.
- Schuldhulpverlener bij Madi met kennis van de doelgroep/ multidisciplinair team gericht op CA, die actief gaan werven onder de groep. Minimaal 20 cliënten van ALAA worden op traject geplaatst bij de verschillende onderdelen van Madi (schuldhulpverlening, sociaal raadslieden, administratie op orde brengen) (Inspanning C3).

Kritieke succesfactor

De inspanningen rondom schulden zijn tevens een onderdeel van de Aanpak Intensivering Jeugd Zuidoost. Om de doelgroep niet te overladen met een overkill aan aanbod werkt dit programma samen met de aanpak rondom jongeren.

4.4 Thema 4: verminderen jeugdcriminaliteit

Voor preventieve maatregelen verminderen jeugdcriminaliteit is een samenwerking met de Aanpak Intensivering Jeugd Zuidoost aangegaan.

Aanpak Intensivering Jeugd Zuidoost

Met de enorme (media)aandacht voor de schietincidenten in Zuidoost werd ook de “Staat van de Stad V” gepubliceerd. Hieruit blijkt dat Amsterdam Zuidoost op veel terreinen een opgaande lijn laat zien richting het Amsterdamse gemiddelde (NAP). Maar er is ook sprake van hardnekkige achterstanden bij bepaalde groepen, zoals de sociaal economische positie van gezinnen, het pedagogisch klimaat, onderwijsprestaties, arbeidsmarktpositie en participatie. De recente schietincidenten en de enorme media aandacht hebben de urgentie versterkt om (snelle) actie te ondernemen waar nodig en noest door te zetten op ingezet beleid. Het Dagelijks Bestuur van Stadsdeel Zuidoost en het College van Amsterdam hebben middels een bestuursopdracht¹⁸ vorm en inhoud gegeven aan de gemeenschappelijke sturing op een gezamenlijke aanpak Zuidoost.

Het College van B&W en het Dagelijks Bestuur van Stadsdeel Zuidoost geven opdracht om een Actieplan Intensivering Jeugd Zuidoost op te stellen. Dit programma is 1 april 2010 door het Bestuurlijk Team vastgesteld.

Hoofddoel is afname aantal jongeren in Zuidoost dat kan afglijden naar crimineel gedrag. Het actieplan heeft een preventieve focus en is als zodanig complementair aan de repressieve aanpak (en vice versa). De verantwoordelijkheid voor repressie ligt primair bij de projectleider van OOV en is als zodanig geen verantwoordelijkheid van dit programma. Wel is afgesproken om een integrale werkwijze te volgen, waarbij beide dimensies (repressief en preventief) op elkaar aansluiten, elkaar versterken en in samenhang worden gecommuniceerd.

Het actieplan moet zodoende een bijdrage leveren aan:

- reduceren onrust –en onveiligheidsgevoelens bij bevolking Zuidoost;
- versterken vertrouwen samenleving Zuidoost dat problemen op een effectieve wijze worden aangepakt ;

¹⁸ Bestuursopdracht, vastgesteld 10 november

- bijdrage aan het verminderen van hardnekkige achterstanden bij jeugd en gezinnen;
- verbeteren leefbaarheid (schoon, heel en veilig).

Het Actieplan beschrijft de aanpak om vanuit een gedegen analyse staand preventief beleid aan te scherpen met inspanningen die op korte termijn zichtbaar resultaat opleveren en de basis versterken voor een lange termijn aanpak. De focus van onze aandacht en inspanningen ligt op het terrein van jeugd en gezinnen.

Doelgroep van deze aanpak

Kinderen en jongeren in Zuidoost van 0 tot 23 jaar: Deze doelgroep is zeer algemeen van aard, alle kinderen, maar later bij de uitwerking van met name thema's 2 en 3 zal blijken dat een flink aantal van de extra inspanningen gericht zijn op en ten goede komen aan alle kinderen en jongeren van 0 tot 23 jaar. Dit is ook nodig wil preventiebeleid langdurig en duurzame resultaten kunnen bereiken.

Kinderen uit risicogroepen:

- Jonge ouders
- Kinderen die al in beeld zijn
- Eenoudergezinnen
- Antilliaanse risicojongeren en hun omgeving
- Licht verstandelijk beperkten
- Jongeren die behoren (bekend zijn/worden) tot de zogenaamde 'schil' rond de harde kern die crimineel zijn, specifieke de First offenders

Ouders van kinderen die verhoogd risico lopen:

- Jonge ouders
- Ouders van kinderen die al in beeld zijn
- Eenoudergezinnen
- Antilliaanse ouders en hun omgeving

Inspanningen gericht op Jeugd en Veiligheid die ook in PCA zijn opgenomen:

- Schilaanpak inclusief 6 MPG-plekken (inspanning D1)
- Inzetten Schoolveiligheids Teams (SVT) (inspanning D2)
- Inzet 8-8 coach, minimaal 12 CA-jongeren in begeleiding (inspanning D3)

Veel van de doelstellingen uit de Aanpak Intensivering Jeugd Zuidoost komen overeen met de doelstellingen die zijn vastgesteld voor PCA. Het is vanuit dit oogpunt dan ook een natuurlijke samenwerkingspartner. Enkele van de inspanningen uit de Aanpak Intensivering Jeugd Zuidoost gelden ook voor PCA. Het gehele PCA programma draagt bij aan het realiseren van de doelstellingen van Aanpak Intensivering Jeugd Zuidoost.

5. Programmaorganisatie

Er is gekozen voor een structuur waarbij duidelijk de taken en de verantwoordelijkheden benoemd zijn.

Formele rol	Wie	Taken, verantwoordelijkheden, bevoegdheden
Bestuurlijk Opdrachtgever	Wethouder van Es	<ul style="list-style-type: none"> ▪ het formaliseren van genomen beslissingen op beslismomenten; ▪ het geven en eventueel bijstellen van de opdracht voor het gehele project (buiten marges). ▪ communicatie
Ambtelijk opdrachtgever	Tim Muller (adjunct directeur DMO)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ het afstemmen van resultaten met het programmateam ▪ het zorgen voor het inpassen van de consequenties van het project in de bedrijfsvoering; ▪ het formaliseren van genomen beslissingen op beslismomenten; ▪ het afschermen van het project tegen ongewenste externe invloeden.
Ministerie Wonen, wijken en integratie	Gerben Roest	<ul style="list-style-type: none"> ▪ landelijke monitoring
Hoofd PCA	Flavia Reil	<ul style="list-style-type: none"> ▪ het aansturen van het programmateam ▪ het dragen van de verantwoordelijkheid voor de totstandkoming en uitvoering van het programma ▪ het laten opstellen van beslisdocumenten, wijzigingsvoorstellen en het zorgen van besluitvorming; ▪ het bewaken van en rapporteren over de voortgang van het programma ▪ het coördineren en bewaken van contacten met (eventuele) externe betrokkenen; ▪ het bewaken van de beheersaspecten tijd, geld, kwaliteit, informatie en organisatie; ▪ het beoordelen en accepteren van deelresultaten vanuit het team; ▪ het signaleren van knelpunten en het doen van voorstellen voor oplossingen hiervoor; ▪ contacten met het rijk.
Programmteam	Naomi ter Bruggen (beleid) Raoul Galarraga (beleid)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ schrijven programma ▪ maken uitvoeringsplan ▪ eerste aanspreekpunt organisaties ▪ contactpersoon voor 22 Antillianen Gemeenten ▪ afbouw Algemeen Loket Antillianen en Arubanen (ALAA)
22 Antillianen Gemeente	Rianne Swinkels	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Inhoudelijke afstemming

(AG)		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Volgen voortgang ▪ Kennisoverdracht
Advies	Sabana Antilliaans platform SAAMGA	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Na week 19 zal overleg plaatsvinden met Sabana. ▪ Er zal een werkatelier georganiseerd worden, waarbij gekeken gaat worden hoe de Antilliaanse gemeenschap betrokken kan worden bij het programma.

5.1 Stakeholders

Onderstaande partijen zijn betrokken bij het uitvoeren van het programma:

<p>Beslissers (zij die over het programma beslissen)</p> <p><u>Bestuurlijk</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - College van B&W - Gemeenteraad <p><u>Ambtelijk</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - DMO (directie) 	<p>Leveranciers (zij die mensen, budget, middelen, deskundigheid, informatie etc. ter beschikking stellen)</p> <p>Bestuurlijk opdrachtgever <u>Ambtelijk opdrachtgever</u> DMO (Programmamanagement) Ministerie van WWI 22 AG Stadsdeel Zuidoost</p> <p><u>Input: informatie, kennis, deskundigheid</u></p> <p>Organen</p> <ul style="list-style-type: none"> - SABANA - OCaN (Overlegorgaan Caraïbische NL) - Antilliaans Platform - SAAMGA <p><u>Universiteit/NICIS</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Marion van San
--	---

<p>Uitvoerders (Inspanningsleiders)</p> <p><u>Ambtelijk uitvoerders</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - DMO (programmamanagement, afdelingen Bureau Leerplicht Plus, afdeling BIND) - DWI (afdelingen Jongerenloket, Inburgering) - Stadsdelen - Bureau Onderzoek & Statistiek <p><u>Praktische uitvoerders</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Casuïstiektafels (netwerk 12+, + ...) - Welzijnsinstellingen (Swazoom, SSCW,....) - Zorginstellingen (OKC....) - Projecten (Kansrijk, - Taalwijzer <p><u>Instellingen</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Scholen - woningbouwcorporaties - Bureau Jeugdzorg - Madi <p><u>Zelforganisaties om doelgroep te vinden</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ProFor - Spaanstaligen - Kerken 	<p>Gebruikers (zij die het resultaat gebruiken, onderhouden of er de gevolgen van ondervinden)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Burgers (doelgroep Amsterdams Caraïbisch kwetsbaren: risicogezinnen, voortijdig schoolverlaters, werklozen etc.) <p><u>Praktische gebruikers</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Casuïstiektafels (netwerk 12+, + ...) - Welzijnsinstellingen (Swazoom, SSCW,....) - Zorginstellingen (OKC....) - Projecten (Kansrijk, - Taalwijzer <p><u>Instellingen</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Scholen - woningbouwcorporaties - Bureau Jeugdzorg - Madi <p><u>Zelforganisaties om doelgroep te vinden</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ProFor - Spaanstaligen - Kerken
--	---

5.2 Kritische succesfactoren programma

Inbedding in reguliere instanties/ Expertise overbrengen in/bij reguliere instanties

Waar mogelijk wordt het programma gekoppeld aan bestaand beleid/organisatie en andere programma's in de stad. Goede voorbeelden hiervan zijn de link met het programma Aanpak Intensivering Jeugd Zuidoost. Tevens wordt onderzocht waar (de cliënten, kennis en expertise van) ALAA in de stad kan worden ondergebracht.

Specifieke voorzieningen speciaal bedoeld voor de Antilliaanse doelgroep. Het risico van deze aanpak is dat steeds meer taken in de hulpverlening bij deze organisaties komen te liggen en dat reguliere voorzieningen hun verantwoordelijkheden niet meer nakomen. Om dit te voorkomen zal de komende jaren de

focus liggen op aansluiting en verankering van de aanpak binnen reguliere instellingen: *Antillianenproof* maken van reguliere instellingen/voorzieningen. De nadruk zal komen te liggen op toeleiding van Antillianen naar reguliere hulpverlening enerzijds en het verbeteren van de toegankelijkheid van reguliere instellingen voor deze doelgroep anderzijds. Het specifieke beleid dat gevoerd wordt zal zich uiten in het bijbrengen en verankeren van kennis over de Antilliaanse doelgroep bij reguliere instellingen. De aanpak zal aanhaken bij beleidslijnen van het huidige kabinet op het gebied van het beter bereiken van migrantendoelgroepen binnen reguliere voorzieningen. In het uitvoeringsplan zal concreter beschreven worden hoe dit gedaan gaat worden.

Meer aandacht voor 'divers beleid'

De aanpak zal aanhaken bij beleidslijnen van het huidige kabinet op het gebied van het beter bereiken van migrantendoelgroepen binnen reguliere voorzieningen. Bijvoorbeeld op het beleidsterrein Jeugd zal worden aangesloten bij "Diversiteit in het jeugdbeleid"¹⁹ gericht op het beter bereiken van migrantenkinderen binnen reguliere jeugdvoorzieningen en opvoedingsondersteuning. Ook zal worden aangesloten op het reguliere beleid in het kader van diversiteit van de gemeente Amsterdam. Tevens zullen de interventies worden afgemeten, in het kader van de effectiviteit, aan standaard criteria zoals "rekening houden met diversiteit".

Continuering van de middelen voor de periode 2010-2014

Zowel bij het Rijk als bij de gemeente Amsterdam spelen de heroverwegingen een grote rol. De middelen voor 2010 zijn zeker, voor 2011 bijna zeker, echter over de periode daarna is nu geen duidelijkheid. Het succes van dit programma gaat daar mee gepaard.

Betrokkenheid Caraïbische gemeenschap

Het versterken van de Antilliaanse "civil society" in Amsterdam zal als leidraad worden gebruikt voor de samenwerking tussen gemeente en Antilliaanse gemeenschap. Hiertoe zal de Antilliaanse gemeenschap intensiever betrokken worden bij het oplossen van de problematiek. Sabana, het officiële participatie en adviesorgaan van de gemeente Amsterdam zal hierbij worden ingezet. De precieze uitwerking hiervan en welke andere organisaties, spelers en professionals hierbij betrokken zullen worden zal in het uitvoeringsplan uitgebreid beschreven worden. Er zullen in ieder geval heldere samenwerkingsafspraken worden geformuleerd tussen de gemeente en de Antilliaanse gemeenschap om de uitvoering van bepaalde onderdelen van het beleid samen aan te pakken met over en weer duidelijke rollen en inbreng en inzet van bijvoorbeeld zelforganisaties en professionals uit de Antilliaanse doelgroep.

Ketensamenwerking

Nauwere samenwerking met instellingen die veel CA bedienen (o.a. MaDi, DWI)

Een warme overdracht en nauwere samenwerking tussen instellingen die veel CA bedienen is belangrijk voor het slagen van dit programma. Door de Aanpak Intensivering Jeugd Zuidoost is al verbeteringslag gemaakt. Dit programma sluit hier op aan.

¹⁹ Brief aan de Tweede Kamer "Diversiteit in het Jeugdbeleid", juli 2008. Rouvoet, Vogelaar.

5.3 Communicatie en informatie

Hier onder meer de opzet voor het uitvoeringsatelier, volgt.

5.4 Monitor

Rijksmonitor

In opdracht van het ministerie van VROM, de 22 Antilliaanse gemeenten en het samenwerkingsverband Aanpak Marokkaans-Nederlandse risicojongeren is Risbo, een onderzoeksbureau van de Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR), bezig met de ontwikkeling van een monitor waarbij de maatschappelijke positie van Antilliaanse en Marokkaanse Nederlanders (verder SAMA genoemd) jaarlijks in kaart wordt gebracht. De monitor SAMA wordt gebaseerd op informatie uit bestaande registratiesystemen zoals de Gemeentelijke BasisAdministratie (GBA).

Doel en opbrengsten van de monitor

Het achterliggende doel van de monitor is betrouwbare, actuele en eenduidige informatie op te leveren over de maatschappelijke positie van Antilliaanse en Marokkaanse Nederlanders in de betreffende gemeenten, om zo de voortgang van de Aanpak Antilliaanse en Marokkaans-Nederlandse risicojongeren te monitoren. Concreet levert de monitor voor elke participerende gemeente informatie over demografie, onderwijs, arbeid en uitkeringen en criminaliteit. Daarnaast zal met de monitor een overall beeld worden geschetst van de positie van Antilliaanse en Marokkaanse Nederlanders in de participerende gemeenten.

Gemeentemonitor

Om de voortgang van de inspanningen te kunnen meten, worden de activiteiten bijgehouden in een monitor.

De monitor biedt:

- Inzicht in de voortgang door betrouwbare en actuele gegevens
- Op tijd kunnen bijsturen van inspanningen die achterblijven
- Input bij het op de politieke agenda houden van het PCA
- Motivering door aantoonbare successen en voortgang.

5.5 Financiën

De financiën van het programma voor 2010 staan beschreven in de Rapportage Programma Caraïbische Amsterdammers 2010.